

4. årgang.

v v V v v

29. april 1944

Det var som et varsel om seir i år at 9. april traff inn på 1. Påskedag- opstandelsens, livets og seirens fest etter alle lidelser og alt martyrium. Hele verden ventet med oss at året 1944 skal gi Nazi Tyskland dödsstötet og befri verden for dette skjendige bandittregime. "Norges - Nytt" i Sverige bringer uttalelser av Kong Håkon, Statsminister Nygårdsvold og forsvarsminister Oscar Torp samt hilsen til de norske i Sverige 9. april. Kong Håkon sier: "For alle nordmenn hjemme og ute har det vært fire lange og vanskelige år, men idag ikke bare håper vi men vet vi at befridelsens time snart er inne. Vi ser alle frem til den dag da vi i samarbeide og gjensidig forståelse skal ta fatt på å bygge Norge opp igjen". Nygårdsvold sier: "Den 9. april 1940 gikk de første nordmenn i döden for friheten og for sitt fedreland.. De ga sitt liv i en ulike kamp mot en overmekting fiende. Siden den dag har tusener av norsk ungdom ydet samme offer for Norges frihet. ~~Deres døde her skapt sorg og syna i tusener av norske hjem~~, men deres blodoffer har ikke vært ydet forgjøves. Av den norske jord, som tok imot deres blod, vil gjengjeldelsen og gjenreisingen vokse fram og deres minne vil være oss og kommende slekter hellig. Med ~~utslettelige~~ illabokstaver er deres navn for alltid innrisset i Norges historie. La 9. april i tiden framover være nasjonal höytidsdag viet de fajnos minde". - Oscar Torp skildrer hvordan det det er lyktes å bygge op en norsk krigsmakt, som både til sjøs og i luften har gjort ypperlige innsatser, og han sluttet slik: "En av Norges store diktere, som selv har gitt sitt liv i denne krig, skrev i sitt dikt 17. mai 1940: "Vi er så få her i landet, hver fallen er bror og venn. Vi har de dåde med oss den dag vi kommer igjen." Våre venner som stupte for Norge med og uten uniform, alle dem som hviler i frimmed jord er med oss på veien hjem. Det nye Norge som vi skal bygge, er også deres Norge. Men vår plikt er å bygge slik at deres offer ikke har vært forgjøves. I troen på at alle nordmenn i ansvarsbevisthet og enighet vil legge ryggen til under slutttoppgjøret og i gjenreisingens år, sender jeg mine beste hilsener".

9. april har i Sverige vært minnet med gustjeneste og store offentlige møter. I Stockholm arrangeret således "Trots Allt" og en del fagforeninger et stort møte i Konserthuset, hvor oberstlöjtnant Helset og undervisningsrådet Wagnson talte.

v V v

Landsorganisasjonens formann Konrad Nordahl og Arbeidsgiverforeningens formann Finn Dahl, som begge opholder seg i London, har i Påsken besøkt Stockholm, og "Norges Nytt" har hatt et felles - intervju med dem. På spørsmål om deres virksomhet nu sier Nordahl: Jeg har jo sjøfolka og det er ikke småtterier. Landsorganisasjonen har et sekretariat i London og et her i Stockholm. Sjøfolka danner en stor medlemsstokk, der til kommer alle andre som er løsrevet fra organisasjonene sine, men som vedlikeholder medlemsskapet via Sjømannsforbundet. - Så mye har ikke jeg å rutte med, sier Dahl for sjøfarten sorterer jo under Nortraship og departementet. - Nordahl uttaler at Ingvald Haugen har vært en dyktig leder av Sjømannsforbundet og har oppnådd gode resultater. Der har vært forhandlinger om de amerikanske hyrebetingelser. - Om gjenreisingen av det økonomiske liv etter krigen uttalor Dahl: Det er i det hele tatt riktig at vi baserer mest mulig på å klare oss selv. UNRRA vil nok komme til å øve stor innflytelse men det viktigste er nok hvad vi selv kan skaffe innen landets grenser. For det betyr jo samtidig arbeide. ~~Trelast, gruvene, aluminiumsindustrien, den elektrokjemiske industrien, landbruket og fiskeriene~~ blir kanskje de grønne av erhvervslivet hvor presset blir størst til å begynne med, fordi de skal fylle så mange huller. Særlig regner vi med at fiskeriene kommer til å spille en mektig rolle i matforsyningens tjeneste. - Nordahl erklærer seg enig heri. - men skal jeg også snakke om noe som er viktig, måtte det bli fra første stund av å være klar over hvordan prisene er steget mens lønningene er sunket. Vi ser det som en viktig sak å få gjennomført lønnsökning fra førstes øyeblikk straks okkupasjonen er hevet. - Er herren redd for arbeidsløshetsproblem? Arbeidsløshet må vi ikke ha, sier Nordahl - og Dahl er helt enig heri. - Og så vil vi ha forsorgsvesenet avskaffet som en gammeldags forkrigsinstitusjon sier Nordahl, og Dahl erklærer seg helt enig også i dette. - Det er mange planer oppe i

London om løsningen av disse problemer, sier Dahl. Alle er vi opmerksom på farene ved en plutselig død hånd over arbeidslivet hjemme, fordi tyskernes voldige tvangsanlegg ikke er aktuelle lenger. Men tenk bare på en gren av arbeidslivet som byggingsindustrien, det er ikke blitt bygd hus for mennesker i disse krigsårene utover barakker, selv om bygge livet ellers har florert nok.

Der blir det beskjedtigelse for mange hønder,- og skibsbygningsindustrien, sier Nordahl, den kommer til å spille større rolle i etterkrigstidens Norge enn noensinne før. - Og treforedlingsindustrien, sier Dahl - og elektrisitetsutbyggingen fortsetter Nordahl Kull kommer til å bli dyre etter krigen, det vil gjøre utbygging av fossefallene forsvarlig,- Selv om det må bygges med tap, fullfører Dahl,- Jernbanene skal ha mér ström novner Nordahl, mér ström i husopvarming og i kjøkkenet.- Intervjuen fikk et sterkt inntrykk av at de to hovedorganisasjons ledere var fullt enig om at løsenet er: full fart forover i den nye arbeidsdag for Norge som innledes når krigen er slutt og seieren vunnet.

De komiske vil feire 1. mai. Det framgår av en skrivelse av 20. april fra Komiske Fossum i Landsorganisasjonen til Samorganisasjonen at der i Fylkene er tanke om 1. sto mai arrangementer. Hvordan og på hvilken måte dagen skal feires er der ikke nevnt noe om men der gis uttrykk for at betingelsen for at arrangementer kan finne sted er at der på forhånd sørges for tilslutning og fremmøte. Dette skal altså på forvære sikret for at de skal få lov til å lage tilstelninger. Hensikten er vel klar; hånd Tanken må vel være og trekke fagforeningene inn i eventuelle arrangementer. Hva der enn måtte komme av påfunn fra forræderklikken må boikottes av enhver ærlig og hederlig arbeider og tillitsmann. Fremforalt må man ikke stille fagforeningsapparatet, faner e. l. til disposisjon. Skal der arrangeres noe må forræderne bli alene.

Parolen må være: Ingen arbeider eller tillitsmann møter etter opfordring eller innbydelse til tilstelninger arrangert av Samorganisasjonen 1. sto mai.

I sto mai har for oss alle altid vært en helligdag som ikke må besudles av naspampene. Vi skal vitebøg feire dagen på en værdig og for oss ønskværdig måte når vi igjen er samlet i en fri fagbevegelse. Den Fri Arbeid. Fagl. Landsorganisasjonen.

Det danske frihetsråd har sendt ut en melding om at, mens sabotasjen hittil har vært det viktigste våpen i kampen mot unnontrykkene, kommer nu andre oppgaver i forgrunnen; Kraftene skal koncentreres på den innsats som en alliert invasjon krever. Når de allierte tropper lander på dansk jord skal frihetsbevegelsen være beredt til å gi dem all mulig støtte. - Lektor Ibsen i Slagelse ble forleden bortført i bil av to tysktalende menn og myrdet. Han tilhørte Socialdemokratiet.

Et syensk blad melder at tyskerne i Finnland har besatt flere nøkkelstillinger uten finsk protest, og at der er tegn som tyder på at der forestår en tysk invasjon på Ålandsøyene. I den anledning har svenskene utkommendert forsterkninger til sit kystforsvar.

Den svenska Landsorganisasjonsformann, August Lindberg, uttaler i et intervju til "Norskens Flamman" at fagorganisasjonen når krigen er slutt kommer til å kjempe for å opna 1939 års recalllønninger - enten gjennom prisredusjoner eller med høyere lønninger. Men dette må også bare være en etappe på veien til en ny forbedring av arbeidernes livsvilkår.

Irmas forlis Når vi på ny kommer tilbake til hurtigruteskipet Irmaas forlis i forrige måned, er det for å gi folk bevis og innblikk i hvor kynisk tyskerne utnytter den tragiske senkning til egen fordel og hensynsløs propaganda. Noen dager etter senkingen ble i farvannet observert en rekke tyske småbåter som kastet ut svære dukker og satte ut flåter med folk og dukker ombord. - En større båt utstyrt med lyskastere og filmapparater hadde i mellombiden plasert seg i god posisjon. - Så kom redningsarmadaen i form av tyske forpostbåter som under kraftig ildgivning fra alle kanoner "entret" krigsskueplassen. Etter en tilsynelatende kraftig båtelje, ble kampen avsluttet med overlegen tysk seir og fienden jaget ynklig på flukt. Midt under den hefteste kampen og i "granatregnet" fra "fiendens skyts" utførte de tyske matrosen med aller - største fare for sine liv en enestående redningsdåd og trakk den ene dukke etter den annen opp av sjøen, bort fra "den visse død". - Her kan da hele verden få overbevise seg om hvilket heldemot de tyske matrosen legger for dagen oppo i "Nordishavet" og hvor takknemmelig det norske folk må være som har slike tapre og oppofrende redningsmenn til "Beskyttere".

Nazi-bispen Lars Frøyland, Oslo, dro til Kristiansand i påskhelgen og tiltvang seg gustjeneste i Comkirken 1. påskedag. Det møtte bare litt over 100 i den store kirken og en del gikk straks de skjønte hva slags gustjeneste det var. Disse ble fratatt legitimasjonskort, Pastor Einar Vilhelmsen er nu blitt forvist for 12 gang på 2 år.

"Norsk Arbeidsliv" som nazistene startet med brask og bram som organ for den faglige landsorganisasjon, skal fra 1. april være lørdagsbilag til "Fritt Folk" som i den anledning hever abonnementsprisen.

Stopp Arbeidstjenesten i år,

Til Norges folk.

I år reiser den norske hjemmefront seg til åpen kamp mot AT. Ingen god nordmann, ingen norsk jente møter til sesjon eller tjeneste.

Vi vet hva norsk ungdom på utefronten setter inn i kampen i dag, som flyvere, sjøfolk og soldater. Mange av dem er blitt drept eller lemlestet, men uten å betenke seg fortsetter deres kamerater å gjøre sin plikt. Vi vet hva norsk ungdom i fengsler og landflyktiget ofrer, i troskap mot Norge. Nå er det vår tur til å vise samhold og mot i striden for frihet og fedreland. - Det er to grunner til at vi velter AT i år.

1, AT er mer og mer blitt en skole i nasisme. Norsk ungdom tar gjørne sin tørn med kroppsarbeid. Men den kan ikke lystre et befal som direkte gjør seg skyldig i forræderi mot Konge og folk, og som planmessig prøver å lokke andre til det samme. Hver norsk jente og gutt er klar over at Norge er i krig i dag, at fienden heter tyskere og quislinger, og at det voldige flertall av nordmenn står enige i den krigen. Men AT befallet er gått i fiendens tjeneste, de handler etter tyske direktiver og blir utsatt for sitt yrke i Tyskland (en hel folk kom hjem fra leirer der nå i begynnelsen av april). Og den ungdom de kommanderer over, blir kalt til idrettskonkuranser med hirdfolk og tyske lag, de blir tvunget til å paradere for Quisling og tyske offiserer ved AT mønstringer, og i tjenesten og fritiden blir de utsatt for en slags intens nazi propaganda.

2, Den viktigste og alvorligste grunnen til at AT må stoppes i år, er at det er overhengende fare for at tyskerne vil mobilisere norsk ungdom til tysk krigstjeneste i en eller annen form, eller gjøre AT-leirene til krigsfangeleirer i tilfelle det kommer til krigshandlinger i Norge. Ingen vet hvor angrepet vestfra mot tyskokkupert land vil bli satt inn, men tiden for invasjonen nærmer seg. Det er alle parter enige om. Finnland kan trekke seg ut av krigen når som helst, og da kommer Norge direkte i frontlinjen, slik som Estland før noen uker siden.

Det vanskeligste problem for tyskerne i dag er å skaffe nok tropper ved fronten og nok arbeidere bak den. Quisling på sin side har mange ganger understreket at Norge står ved Tysklands side i denne krigen, og at vi nordmenn plikter å kjempe sammen med tyskerne. Bare frykten for spesielt opprør i folket har tvunget ham til å utsette forsøket på å mobilisere vår ungdom til krig på Tysklands side. I dag vet vi med sikkerhet at ledende quislinger har planer om å utlevere norsk ungdom til krigsinnsats for tyskerne. Vi vet at Riisnæs har stilt forslag om å mobilisere fem årsklasser til hjelptropper på østfronten, og at Quisling har tilbuddt Hitler tre divisjoner norske tropper. Og den dag kan meget snart komme da tyskerne i sin desperasjon griper til den reserven av ungdom som fins i Norge. De har alt gjort det tilsvarende i Estland, Ungarn og Slovakia.

Mobiliseringsfarene er derfor dødelig alvor. Den ungdom som ikke vil risikere plutselig å finne seg på østfronten i tysk uniform, må idag se lengre enn til det nærmeste skritt han tar. Det er ikke så at det mørkligste vil være å si ja til arbeids tjenesten og ta imot ordre fra NS-befallet. Det kan skje i en håndvennlig at siviltjenesten blir forandret til militærtjeneste. Da er det for sent å organisere seg til motstand, - ja en kan for den saks skyld gjerne sitte i lasterommet på en båt på vei til Tyskland som soldat eller arbeider, som krigsfange eller gissel, før vi ener noen ting. Framgangsmåten som ble brukt mot lærerne, studentene og jødene er enkel nok. Den burde ha lært oss å gjennomskue tyske og quislingske forspelingar og domentier.

Stopp AT i år Norges folk, slå ring om vår ungdom i denne tiden. Styrk den til å gjøre det den vet er rett, hjelp den om den kommer i fare. Fall ikke unna. Ta den risiko som skal til for å gi hjelpe som duger. Her er noen korte råd:

1. Hjelp de unge til å holde sammen. Svik dem ikke med tvil og ynk.
2. Hjelp dem til å lytte etter gode råd. De finns, men alt kan ikke sies spesielt idag. Lytt oppmerksomt.
3. Hold tett. Det vrimer av angivere, og denne aksjonen er ikke til å prate om, men arbeide fram.
4. La ingen bli uten hjelp som ofrer for den folkes sak. Hjelp med arbeid og husly, med mat og klær.

Forrige gangen gjaldt det Ungdomstjenesten, den fallt. Også i denne kampen seirer vi. Slå ring om våre barn og unge. Stå fast.

Vær sterk og gjør andre sterke.

Krigens gang: Russerne hamrer løs på Sebastopol med fly, tungt og lett artilleri, panservogner og sjøstridskrofter og tyskerne lidet store tap i skip, soldater og materiell under forsök på å evakuere. Tyskerne kastes tilbake med store tap ved Stanislavov og ved Narva og russiske fly bomber Estland og Latvia. Bruhodene på vestsiden av Nedre Dnjeestr utbyggs og forsterkes. Arbeidet med samband og forsyningelinjene pågår med stor kraft og utskiftningen av tropper og unnsætningen av nye friske reserver går for full fart. Den relative ro på østfronten kan närsomhelst igjen gå over til nye forbitrede kamper. Imens går de britiske og amerikanske fly natt som dag i ustanlig ström i en "non stop" offensiv inn over Tyskland og okkupert område og slipper sin bombelast. 4000 - 5000 fly utfall i døgnet er nå alminnelig, og snart er ikke et område og ikke en by i Tyskland utenfor faresonen. Jernbaner, flyfabrikker og flyplasser i Frankrike og Belgia "invasjonsbombes" med optil 4000 tonn i døgnet. I siste uke er München, Köln, Friedrichshafen, Mannheim og Berlin de som er hardest hjemsøkt. Bukarest, Budapest og Beograd og Wien området har hatt store angrep. Mineutloggingen i Østersjøen og Donau har ført til stadig stans i skipsfarten. En ny type miner er tatt i bruk. Våpenstilstandsforhandlingene mellom Finnland og Sovjetunionen har ikke ført til noe resultat. Finnland har avslått de russiske betingelsene i "En forsonlig tone". Romania har bedt om fredsbetingelsene og det sies at de skal ligge ferdig. Bulgaria er sikkert utsatt for et sterkt press fra tysk side om å gå "aktivt" inn i krigen, men dette lands stilling er noe annen og adskillig sterke overfor uttryssing enn de andre Balkanland. Dessuten er det vel sannsynlig at de ikke vil gjøre dumhetem fra forrige krig om igjen. Nå vil de forsøke å sette på rette hest i siste øyeblikk. Stemmingen blandt den jevne befolkning i Bulgaria er prorussisk og dette gjør sitt til å stive opp statsledelsen.

Den handelspolitiske offensiv som tydelig er en forløper for eller sideordnet form for militær offensiv føres med stor kraft og har allerede ført til at Tyrkia har måttet bryte all Croneksport til aksessstatene. Begrunnelsen for dette skritt ble av den tyrkiske utenriksminister Menemendjoglu erklært å ha sammenheng med alliancen med England og han uttalte videre at Tyrkia betraktet seg som forbundet stat, ikke som nøytral. Anmodningen til Sverige om å stoppe kulelagereksperten er forloebig avvist av den svenske regjering. Under henvisning til at handelsforbindelsen mellom Sverige og Tyskland er godkjent av de allierte for 1944. Men svaret betegnes som utilfredsstillende av den amerikanske utenriksminister Cordell Hull. Spania har fått anmodning om å stoppe leveransen av det krigsviktige metall Wolfram og divers andre varer, dessuten en strengt gjennomfört kontroll med tyskerne. Det er sannsynlig at Spania som er meget avhengig av import før eller siden må gi etter. Portugal er enda dårligere rustet til å motstå dette trykk.

Diplomatsperringen i England og den fullständige stans i reisetrafikken fra Storbritannia betegnes som ledd i de siste forberedelser for invasjonen. De alliertes stigende diplomatiske, handelspolitiske og militære aktivitet møtes av en stadig synkende krigsproduksjon og militær og politisk vannmakt hos aksjer som med sterk uro føler at krigen ubehörlig dag for dag kommer nærmere Tyskland. "Festningen Europa" skjelver i sine sammanföyninger innad som uted. Ingen vet når stormen bryter løs. Men den kommer,

Fagorganiserte 1. mai, arbeidernes tradisjonsrike, internasjonale kamp- og demonstrasjonsdag kan heller ikke i år feires slik som vi ønsker. Det blir en dag med tomme gater og nakne flaggstenger uten musikk og taler. I teus innbitt forakt og protest mot de nazistiske terrorister og deres quislingskaker. lover vi hverandre å holde ut og holde sammen. For trass i alt vil livsspiron, håpet og troen vinne over tvang og tyren ni. Vi vet med en visshet som intet kan rokke at den tid kommer da vi igjen skal marsjere taktfast under frihetens flagg med våre gamle, kjære faner som igjen skal folde seg ut i maidagens sol over et land og et folk som påny tar sin skjebne og sin framtid i egen hender i en verden av allierte nasjoner som vil trygge friheten og retten.

Våren kommer kamerater

Tidens fugre frihetsvår

oppav folkeviljens krater

som en gylden söyle står.

Vår bronnsel etter friheten, etter igjen å leve som frie mennesker i et fritt land skal og må stålseste vår vilje til mot og handling. Alle de tusener som gjennom generasjoner har fram vår longsler og krav, i ærlig, utholdende og uredd strid, krever at også vi må gjøre vår innsats. Vi nærmer oss sluttfasen i den gigantiske kamp som raser. Utfalllet av denne skjebnekamp vil bestemme utviklingen i generasjoner framover. Ingen blir uberört. Tiden kaller på alle, på deg og meg. Den krever et klart ja, en seig utholdenhets, en ubrytelig vilje. Intet "men", "om" eller "kanskje" må villede oss. Vi er alle soldater i frihetens hær, parolen er gitt, ingen må svakte i kampen for et fritt folkestyrkt Norge med en

Fri Fagbevegelse.